Ἔμβλημα τῶν Ἐπαναστατῶν

ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΔΡΑΜΑΤΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Ἡ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΝΥΧΤΑ ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ ΑΝΤΟΥΑΝΕΤΤΑΣ

Μιὰ ἀφοσιωμένη γυναῖκα τοῦ λαοῦ. Στὴν τραγικὴ φυλακὴ τῆς βασιλίσσης. Τὸ ἡμερολόγιο τῆς Ροζαλίας Λαμορλιέρ. Ἡ βασίλισσα πρὸ τοῦ δικαστηρίου. Ἡ σοῦπα τῆς χήρας Καπέτου. Ἡ καταδίκη. Ἡ τελευταία τουαλέττα τῆς Μαρίας Ἀντουανέττας. Πρὸς τὸ ἀκρίωμα, κτλ.

Μιὰ ταπεινὴ γυναῖκα τοῦ λαοῦ, ἡ Ροζαλία Λαμορλιέρ, εἶχε τὴν εὐτυχία — ἂν μποροῦμε νὰ τ' ὀνομάσουμε αὐτὸ εὐτυχία! — νὰ ὑπηρετήση τὴν τραγικὴ βασίλισσα τῆς Γαλλίας Μαρία Ἀντουανέττα κατὰ τὰς τελευταίας στιγμὰς τῆς θλιβερᾶς ζωῆς της. Πράγματι ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποὺ ἡ Μαρία Ἀντουανέττα ἐκλείσθη στὶς γυναικεῖες φυλακὲς τῆς Κορσιερζερί, δηλαδὴ ἀπὸ τὰς 2 Αὐγούστου 1793, μέχρι τῆς ἡμέρας ποὺ ὡδηγήθη πρὸ τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Δικαστηρίου — 15 Ὀκτωβρίου 1793 — γιὰ νὰ καταδικασθῆ σὲ θάνατο, ἡ Ροζαλία Λαμορλιὲρ ἦταν ἀπεσπασμένη στὴν ἰδιαίτερη ὑπηρεσία τῆς δυστυχισμένης αὐτῆς γυναίκας. Καὶ ὅταν ἔλησε τὸ φοβερὸ δρᾶμα τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως, ἡ ὑπηρέτρια τῆς βασιλίσσης ἔκατσε καὶ ὑπηγόρευσε σὲ κάποιο γνωστό της τὶς ἀναμνήσεις ποὺ διετήρησε ἡ μνήμη της ἀπὸ τὴν τελευταία νύχτα τῆς Μαρίας Ἀντουανέττας. Ἡ σελίδες αὐτὲς εἶνε ἐξόχως δραματικές. Περιγράφουν ἁπλᾶ καὶ ὑποβλητικὰ τὸ φριχαλέο μαρτύριο μιᾶς γυναίκας, ἡ ὁποία ἀπὸ τὰς βαθμίδας τοῦ λαμπροτέρου θρόνου τῆς Εὐρώπης ἐσύρθη μιὰ μέρα, ἀπὸ ἕνα ἐπαναστατημένο καὶ μαινόμενο λαό, ὡς τὰ βάθρα τῆς αἱματοβρέκτου γκιλλοτίνας.

Ἂς δώσουμε τώρα τὸν λόγο στὴν Ροζαλία Λαμορλιέρ. Ἂς τὴν ἀκούσουμε πῶς περιγράφει τὴν τελευταία νύχτα τῆς Μαρίας Ἀντουανέττας.

***

«Τέλος ἀνέτειλε ἡ φοβερὰ ἡμέρα τῆς 15ης Ὀκτωβρίου. Ἡ βασίλισσα ἀνέβηκε ἀπὸ τὶς 8 τὸ πρωῒ στὴ μεγάλη αἴθουσα τῶν συνεδριάσεων τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Δικαστηρίου. Δὲν τῆς εἶχα δώσει τίποτα νὰ φάη, καὶ μοῦ φαίνεται πὼς εἶχε μείνει νηστική. Κατὰ τὸ μεσημέρι, ἄκουσα μερικοὺς ἄνθρώπους τῶν φυλακῶν νὰ λένε:

— Ἡ βασίλισσα ἀσφαλῶς θ' ἀθωωθῆ. Δὲν εἶδες τὶ ὡραῖα ποὺ ἐμίλησε!

Ἡ ὧρες ὅμως περνοῦσανε καὶ τὸ δικαστήριο συνεδρίαζε ἀκόμα. Στὶς 4 τὸ ἀπόγευμα, ἦλθεν ὁ θυρωρὸς καὶ μοῦ εἶπε:

— Ἡ συνεδρίαση διεκόπη ἐπὶ τρία τέταρτα τῆς ὥρας. Ἡ κατηγορουμένη θὰ μείνη ἐπάνω. Ζητάει κάτι νὰ φάη. Νὰ τῆς πᾶς ἀμέσως μιὰ σοῦπα.

Πῆρα τότε ἕνα πιάτο ζωμὸ κι' ἀνέβηκα ἐπάνω. Τὴ στιγμὴ ὅμως ποὺ περνοῦσα ἀπὸ τὸ διάδρομο, μὲ σταμάτησε ἕνας κομισσάριος τῆς ἀστυνομίας, μοῦ πῆρε τὸ πιάτο ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τὸ ἔδωσε σὲ μιὰ καλοντυμένη κυρία, ἡ ὁποία στεκότανε δίπλα του.

— Ἡ κυρία αὐτή, μοῦ ἐξήγησε, θέλει νὰ δῆ τὴ χήρα Καπέτου(*) θὰ τῆς πάη μόνη της τὴ σοῦπα.

Δὲν τόλμησα νὰ τοῦ φέρω καμμίαν ἀντίρρησιν, καὶ ἡ ἄγνωστη ἐκείνη κυρία ἀπομακρύνθηκε μὲ τὸ πιάτο τοῦ ζωμοῦ. Τί νὰ εἶπε ἄραγε μὲ τὸν νοῦ της ἡ βασίλισσα, ὅταν τὴν εἶδε μπροστά της;...

***

»Ἡ ὥρα τέσσερες καὶ μερικὰ λεπτὰ τὸ πρωῒ τῆς 16 Ὀκτωβρίου, μάθαμε πὼς ἡ βασίλισσα τῆς Γαλλίας εἶχε καταδικασθῆ σὲ θάνατο!...

Ἔννοιωσα τότε ἕνα κοφτερὸ μαχαῖρι νὰ μοῦ περνάη τὴν καρδιὰ καὶ πῆγα καὶ κρύφτηκα στὸ δωμάτιό μου, γιὰ νὰ κλάψω μακρυὰ ἀπὸ τὰ βλέμματα ὅλου τοῦ κόσμου. Καὶ ὁ θυρωρὸς λυπήθηκε πολὺ ὅταν ἔμαθε τὴν θλιβερὰν αὐτὴν εἴδησι, μὰ ἐκεῖνος ἦτανε τοὐλάχιστον μαθημένος ἀπὸ τέτοιες τραγῳδίες...

Στὰς ἑπτὰ τὸ πρωῒ, μοῦ παρήγγειλαν νὰ πάω νὰ δῶ τὴ βασίλισσα στὸ κελλί της καὶ νὰ τὴν ρωτήσω μήπως τῆς χρειάζεται τίποτα. Ὅταν μπῆκα στὸ κελλί, τὸ ὁποῖον ἐφώτιζαν πένθιμα δυὸ κεριά, εἶδα ἕνα ἀξιωματικὸ τῆς χωροφυλακῆς καθισμένο σὲ μιὰ γωνιά, καὶ τὴ μαυροφορεμένη βασίλισσα ξαπλωμένη στὸ κρεββάτι.

Εἶχε τὸ πρόσωπο γυρισμένο πρὸς τὸ παράθυρο, κ' ἀκουμποῦσε τὸ κεφάλι στὸ χέρι της. Ἔκλαψε πικρά.

— Μεγαλειοτάτη, τῆς εἶπα τότε τρέμοντας, ἀπὸ χθὲς τὸ πρωῒ δὲν βάλατε τίποτα στὸ στόμα σας... Τί θέλετε νὰ σᾶς φέρω;

Ἡ βασίλισσα μοῦ ἀποκρίθηκε, ἐξακολουθῶντας νὰ κλαίη:

— Εὐχαριστῶ, δὲν θέλω τίποτα. Ὅλα τελείωσαν πειὰ γιὰ μένα.

Ἐγὼ ὅμως ἐπέμεινα, μὲ ὅλον τὸν ὀφειλόμενο σεβασμό, νὰ τῆς φέρω κάτι νὰ φάη καί, τέλος, ἐδέχθη νὰ πάρη καὶ ζωμό. Ὅταν ὅμως τῆς ἔδωσα τὸ πιάτο, δὲν μπόρεσε νὰ φάη οὔτε δυὸ κουταλιές.

Ὕστερα ἀπὸ λίγο, τὴν ἐπεσκέφθη ἕνας ἱερεὺς γιὰ νὰ τὴν ἐξομολογήση καὶ νὰ τὴν μεταλάβη. Ὅταν ὅμως ἡ Μαρία Ἀντουανέττα ἔμαθε πὼς ὁ ἐκκλησιαστικὸς αὐτὸς εἶχε δηλώσει πίστη καὶ ὑποταγὴ στὴν Γαλλικὴ Ἐπανάσταση, ἀρνήθηκε νὰ τὸν δεχθῆ καὶ τὸν ἔδιωξε.

***

»Στὰς ὀκτώ, ξαναπῆγα στὸ κελλὶ τῆς βασιλίσσης, γιὰ νὰ τὴν βοηθήσω νὰ κάνη τὴν τελευταία τουαλέττα της.

Ἡ βασίλισσα πέρασε τότε στὸ μικρὸ χώρισμα μεταξὺ τοῦ κρεββατιοῦ καὶ τοῦ τοίχου καί, ἀφοῦ μὲ παρεκάλεσε νὰ σταθῶ μπροστά της γιὰ νὰ μήν τὴν βλέπη ὁ φρουρὸς ἀξιωματικὸς τὴν ὥρα ποὺ θ' ἀλλάζη, ἔβγαλε τὴ ρόμπα της κ' ἑτοιμαζότανε νὰ φορέση μιὰ καθαρὴ πουκαμίσα. Ἐντούτοις, ὁ ἀξιωματικὸς πλησίασε καὶ παρακολουθοῦσε τὴ βασίλισσα μὲ μεγάλη προσοχή. Ἡ Μαρία Ἀντουανέττα σκεπάστηκε τότε μὲ τὴ ρόμπα της καὶ τοῦ εἶπε:

— Ἐν ὀνόματι τῆς τιμιότητος. Κύριε, ἐπιτρέψατέ μου ν' ἀλλάξω ἐσώρουχα χωρὶς μάρτυρας...

— Ἀδύνατο! τῆς ἀποκρίθηκε ἀπότομα ὁ ἀξιωματικός. Ἔχω αὐστηρὰ διαταγὴ νὰ σᾶς παρακολουθῶ καὶ νὰ μὴ σᾶς ἀφήνω ἀπὸ τὰ μάτια μου...

Ἡ βασίλισσα ἀναστέναξε, ἔσκυψε μ' ἐγκαρτέρησι τὸ κεφάλι της — καὶ ἄλλαξε μπροστὰ στὰ μάτια τοῦ ἀξιωματικοῦ. Ἐγὼ εἶχα ζαλιστεῖ ἀπὸ τὴν ταραχὴ καὶ τὴν κατάπληξή μου, καὶ δὲν μποροῦσα νὰ δώσω στὴ βασίλισσα καμμιὰ βοήθεια. Τὴν εἶδα, ξαφνικά, ντυμένη μπροστά μου, χωρὶς νὰ καταλάβω γιὰ πότε ἄλλαξε. Εἶχε βάλει τὴν ἄσπρη ρόμπα ποὺ φοροῦσε συνήθως τὸ πρωῒ, καὶ πέρασε σταυρωτὰ στὸ στῆθος της ἕνα μεγάλο σάλι. Ὕστερα χτένισε τὰ μαλλιά της κ' ἔβαλε ἕνα ἄσπρο σκοῦφο μὲ μαύρη κορδέλλα.

Ἡ τουαλέττα της εἶχε τελειώσει.

***

»Σὲ λίγο, ἤρθανε μέσα δυὸ χωροφύλακες. Πλησίασαν τὴ βασίλισσα τῆς Γαλλίας καί, χωρὶς νὰ τῆς ποῦνε τίποτα, τῆς ἄρπασαν τὰ δυὸ χέρια καὶ τῆς τὰ ἔδεσαν πισθάγκωνα. Ἐκείνη δὲν μιλοῦσε καθόλου. Τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ πονεμένου προσώπου της, λὲς καὶ εἴχανε παγώσει. Ἀκολούθησε τοὺς δημίους της μὲ τὸ κεφάλι ὑπερήφανα ὑψωμένο. Ἐγὼ παρακολουθοῦσα τὴν τρομερὴ αὐτὴ σκηνὴ μὲ ἄφωνο τρόμο. Τὸ αἷμα εἶχε παγώσει στὶς φλέβες μου. Ὕστερ' ἀπὸ λίγα λεπτὰ τῆς ὥρας, τὸ κελλὶ ποὺ φιλοξενοῦσε τὴ βασίλισσα τῆς Γαλλίας ἦταν ἄδειο... Καὶ τὴ βασίλισσα τὴν ὡδηγούσανε μὲ τὸ κάρρο στὴν γκιλλοτίνα.. .Σ'ὅλο τὸ διάστημα τοῦ δρόμου ἡ Βασίλισσα ἦταν θλιμμένη, μὰ καὶ θαρραλέα. Ἀνέβαινε τὸν Γολγοθᾶ της, χωρὶς νὰ μνησικακῆ κατὰ τοῦ πλήθους ποὺ οὐρλιαζε γύρω της, ποὺ τὴν ἔβριζε χυδαῖα, ποὺ τὴν ἀπειλοῦσε. Κι' ὅταν ἀνέβαινε στὴ λαιμητόρμο ἔδειξε τὴν ἴδια καρτερία καὶ τὴν ὑπομονετικότητα. Πέθανε σὰν βασίλισσα καὶ σὰν καλὴ χριστιανή, συγχωρῶντας τοὺς δημίους της!...»

Ν. ΑΔ—.

Ἡ Μαρία Ἀντουανέττα

Ἡ γκιλλοτίνα

Σημ. Μ.— Ὅταν ἐπεκράτησε ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάσταση, ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις κατήργησε τὸν τίτλο τοῦ βασιλέως καὶ ὠνόμαζε τὴ βασιλικὴ οἰκογένεια Καπέτου, ἐπειδὴ ἔτσι ἐλέγετο ἡ δυναστεία τους. Ἡ Μαρία Ἀντουανέττα ἀποκαλεῖται ἐδῶ χήρα, ἐπειδὴ ὁ σύζυγός της Λουδοβῖκος XVI' εἶχε καρατομηθῆ πολὺ πρωτήτερα.

— Ὁ Τομάζωφ! φώναξ' ἐκείνη.

Καὶ χωρὶς νὰ σκεφθῆ τίποτε ἔπεσε στὴν ἀγκαλιά του.

Ὁ δικηγόρος ὅμως δὲν ἔχασε καιρό. Ἄνοιξε τὴν πόρτα καὶ πῆγε νὰ καλέση τοὺς ἀστυνομικοὺς γιὰ νὰ τοὺς παραδώση τὸν ἐπαναστάτη. Ἡ Ἐβελίνα βρισκόταν ἀκόμα στὴν ἀγκαλιά του καὶ τὸν γέμιζε μὲ τὰ φιλιά της, ὅταν σὲ λίγο ἀκούστηκαν τὰ βήματα τῶν ἀσυνομικῶν οἱ ὁποῖοι ἀνέβαιναν βιαστικὰ τὶς σκάλες. Ὁ Τομάζωφ ἀπομακρύνθηκε ἀμέσως ἀπὸ τὴν φίλη του καὶ τὴν ὥρα ποὺ ὁ δικηγόρος παρουσιαζόταν στὴν πόρτα ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἀστυνομικῶν, πρὶν ἀκόμη αὐτοὶ προφθάσουν νὰ τὸν συλλάβουν, ἔβγαλε ἀπ' τὴν τσέπη του ἕνα περίστροφο καί, χωρὶς δισταγμό, φύτεψε δυὸ σφαῖρες στὴν καρδιά του.

Ὁ ἀπατημένος σύζυγος δὲν μπόρεσε νὰ ἐκδικηθῆ.. Ἡ γυναῖκα του σωριάστηκε ἀμέσως ἐπάνω στὸ ματωμένο πτῶμα τοῦ φίλου της, θρηνῶντας τὸν νεκρό της ἥρωα...